

Bölüm 15

ORYANTİRİNG SPORCULARININ KENDİ KENDİNE LİDERLİK ALGILARI¹

Rüstem ORHAN²

GİRİŞ

Oryantiring, hedefe doğru yürüyerek, koşarak, kayak yaparak veya bisiklet sürerek tabiatın içerisinde spor yapmanın yanında hızlı düşünme, doğru karar alabilme ve kendi kendine liderlik etmeyi bünyesinde barındıran bir doğa sporudur. Oryantiring’de sporcular, yarışma bölgesinde belirlenmiş kontrol noktalarına (hedeflere) pusula ve harita yardımıyla en kısa zamanda erişmeye çalışırlar. Oryantiringi diğer spor türlerinden ayıran en önemli unsur, sporcuların hedefe doğru giderken, içerisinde buldukları arazinin, binanın, kısacası yarışma sahasının özelliklerini dikkate alarak, en kısa sürede en doğru kararı vermeleridir. Özet olarak; atletik kapasitelerinin yanında zihinsel yetenek ve becerilerini de kullanmalarındır.

Oryantiring, bireylerin fiziksel açıdan sağlıklı ve fit bir vücuda sahip olabilmelerine etkisinin dışında, özellikle kendi kendine liderlik etme ve özgüvenin oluşmasına ve artmasına faydaları bakımından bilişsel yönden de önemli katkıları bulunan bir spordur. Bu özellikleri nedeniyle çocukların küçük yaşlarda oryantiring yapmaya başlamaları, onların zekâ gelişimlerinde çok büyük etki yapacağı gibi ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı bir şekilde büyümelerini de etkileyecektir. Tüm bu özelliklerinden dolayı oryantiring, batılı ülkelerde ilköğretim okullarında ders olarak okutulmaktadır. Oryantiring parkuru olarak bir okul binası, dersane, okul bahçesi veya bir park alanı dahi kullanılabilinmektedir.

Bu araştırmada, oryantiring sporu ve oryantiring sporcularının kendi kendine liderlik algıları incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemi 2011’de Nevşehir’de gerçekleşen Kapadokya Uluslararası Oryantiring Yarışmasına katılan 274 oryantiring sporcusu, evrenini ise Türkiye genelindeki tüm oryantiring sporcuları oluşturmaktadır. Oryantiring sporcularının kendi kendine liderlik özelliklerini

¹ Bu çalışma, Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü’nde yürütülen “Oryantiring Sporcularının Kendi Kendine Liderlik Algıları” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Dr. Öğretim Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü, rorhan@kku.edu.tr

rın, en düşük puan ortalamasının ise yaş aralığı 11-14 olan sporcuların olduğu belirlenmiştir. Kendi kendine konuşma faktöründe ise en yüksek puan ortalamasının yaş aralığı 30 ve üzerinde olan sporcularda, en düşük puan ortalamasının ise yaş aralığı 20-24 olan sporcularda olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan sporcuların öğrenim durumlarına göre öne çıkan bir sonuçla karşılaşmamıştır.

Sporcuların meslekleri açısından yapılan incelemede, askeri öğrencilerin kendilerini cezalandırmaya yönelik olarak daha sert bir tutum içinde buldukları sonucu öne çıkmaktadır. Bu durum ise askeri öğrencilerin oldukça disipline edilmiş bir eğitim sisteminden kaynaklanması ile açıklanabilir.

Spor, bireylerin fiziksel ve zihinsel bakımdan sağlıklı bir yaşam sürdürmelerine aracılık eden en önemli unsurların başında yer almaktadır. Özellikle psikomotor gelişimin hızlı yaşandığı çocukluk çağında, fiziksel ve bilişsel aktivitelerin büyük önemi bulunmaktadır. Oryantiring sporu, sağlıklı ve fit bir vücut yapısının oluşmasına katkı sağladığı gibi, bireylerin bilişsel gelişimlerine ve özgüvenlerinin artmasında da etkili olmaktadır. Bu bakımdan ebeveynler ve eğitimciler, çocukların bu spor dalını yapmalarına zemin oluşturmaları. Öncelikle bir okul binası veya bahçesi, daha sonra ise tabiat ortamında doğaya dokunarak, bu sporun uygulanmasına ve yaygınlaştırılmasına katkı sağlanmalıdır.

Ayrıca yerel yönetimler, şehirlerde oryantiring alanları oluşturarak ailelerin hafta sonları hep beraber kaliteli vakit geçirme ve fiziksel aktivite yapmalarına imkan oluşturmalarıdır.

KAYNAKÇA

- Alves, J.C., K.J. Lovelace, C.C. Manz, D. Matsypura, F. Toyasaki and K. Ke (2006) "A Cross-Cultural Perspective on Self-Leadership", *Journal of Managerial Psychology*, 21(4), 338-359.
- Başaran İ.E. (1992). *Yönetimde İnsan İlişkileri*, Ankara Kadioğlu Matbaası.
- Brad, B.B. (1990) *Robot Orienteering: Path Planning and Navigation with uncertain vision*, University of Toronto; Canada.
- Can, S. (2002). *Resmi ve Özel Okullardaki Okul Yöneticileri ve Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Liderlik Davranışı Yönünden Karşılaştırılması*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, s. 9, 21.
- Chelladurai P. (1984). *Discrepancy Between Preference and Perceptions of Leadership Behavior and Satisfaction of Athletes in Varying Sports.*, *Journal of Sport Psychology*, 6, s. 27-41.
- Chelladurai, P. (1993). *Leadership* (in R., N., Singer, M., Murphey, L., K., Tennant) Macmillian, New York, s. 647-671.
- Çekin, R., Aylar, F., Çebi, M., Öztürk, M.E. (2008). *Spor Turizmi: Amasya'da Oryantiring Sporuna Uygun Alanların Belirlenmesine Yönelik Bir Uygulama Örneği (İnegöl Dağı)*, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 10, Sayı 3, s.57.
- Deniz, E., Karaman, G., Bektaş, F., Yoncalık, O., Güler, V., Kılınç, A., Ateş, A. (2011). *Çocuklara Oryantiring Eğitimi*, *Kültür Ajans Yayınları No: 125*, s. 12, 13, 14.
- Dereli, T. (1985). *Organizasyonlarda Davranış*, İstanbul, s. 222.
- Diñç, S.C. (2006). *Doğa Sporları Etkinliklerine İlişkin Liderlik Ölçeğinin Geliştirilmesi*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, s. 6, 7, 53, 65, 66, 77, 80.

- Doğan, S., Şahin, F. (2008) Kendi Kendine Liderlik Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması, Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması, H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 26, Sayı 1, 2008, s. 139-164.
- Eys, M.A., Loughhead, T.M., Hard, Y.J. (2007). Athlete Leadership Dispersion and Satisfaction in Interactive Sport Teams. *Psychology of Sport and Exercise*, 8 (3), s. 281-296.
- Giertz, S., Eidmann, P. (2011). Die Situation und zukünftige Entwicklung des Orientierungslaufs in Deutschland, *Deutsche Sporthochschule Köln*, s. 37, 38, 41, 43, 46, 58, 59.
- Güngörmüş, H.A., Gürbüz, B., Yenel, F. (2007). Spor İçin Liderlik Ölçeği'nin Sporcuların Antrenörün Davranışlarını Algılaması Versiyonunun Psikometrik Özelliklerinin Değerlendirilmesi, *Atatürk Üniversitesi, Beden eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, s. 16-21.
- Holloway J., Mumme J. (1987) *Orientierungslauf. Training, Technik, Taktik*. Reinbek: Rohwolt, s. 12.
- Houghton J.D., Neck C.P. (2002) "The Revised Self-Leadership Questionnaire: Testing a Hierarchical Factor Structure for Self-Leadership", *Journal of Managerial Psychology*, 17(8), s. 672-691.
- Jaeger, M. (2003). *Orientierungslauf, "Sport in der Natur"*, Auer Verlag.
- Karaca, F. (2003). *Oryantiring Nedir? T.C Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Türkiye Dağcılık Federasyonu*, s. 8, 13.
- Karaca, F. (2008). *Oryantiring Uygulamalarının İlköğretim Programlarındaki Fonksiyonelliği, Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi*, s. 94.
- Manz, C.C., JR SIMS HP (1991) "SuperLeadership: Beyond the Myth of Heroic Leadership", *Organizational Dynamics*, Spring, 19(4), s. 18-35.
- McNeill C. (1996) *Orienteering The Skills Of The Game*, Printed Great Britain by WBC Book, Wiltshire, England; Crowood Pres.
- Neubert, M.J., Ju-Chien Cindy Wu (2006) "An Investigation of The Generalizability of The Houghton and Neck Revised Self-Leadership Questionnaire to A Chinese Context", *Journal of Managerial Psychology*, 21(4), 360-373.
- Niggli-Luder, S. (2011). *OL mit Freunde Treiben 2011*. (05/04/2012 tarihinde <https://tink.ch/2011/03/ol-mit-freude-betreiben/> adresinden ulaşılmıştır).
- Palmer, P. (1997). *The Complete Orienteering Manual*, Great Britain, The Crowood Pres; 1997.
- Sadler, P. (1997). "Leadership" Kogan Page, London, s. 22.
- Özkan, Ş.Y. (2007). *Zihin Yetersizliği Olan Öğrencilere Yönelik Hazırlanan Kendini Yönetme Stratejileri Öğretim Paketinin Etkililiği, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir*.
- TOF (2012). *Türkiye Oryantiring Federasyonu Resmî Web Sitesi 2012*. (18/03/2012 tarihinde <http://www.oryantiring.org/turkce/tof.asp> adresinden ulaşılmıştır).
- Tosun, K. (1992). *İşletme Yönetimi*, Savaş Yayınları s. 393.
- Türksoy, A. (2008). *Futbolda Sporcu Tatmini ile Antrenörlerden Beklenen ve Gerçekleşen Liderlik Davranışlarının Tespiti, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi*.
- Uğurluoğlu, Ö. (2010). *Kendi Kendine Liderlik Stratejileri Üzerine Bir Araştırma*. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 24, Sayı: 1, s. 175-191.
- Weinberg, R., Gould, D. (1989). *Foundations of Sport and Exercise Psychology*, Human Kinetics, Illionis, s.44-45.